

APLICAREA PROGRAMULUI DEDICAT EVIDENȚĂ STATISTICĂ ÎN SERVICIUL COMUNICAREA COLECȚIILOR

APPLICATION PROGRAM „STATISTICAL EVIDENCE”
IN COMMUNICATION SERVICE COLLECTIONS

ANGELA HĂBĂȘESCU

Abstract: *This article is devoted to statistical evidence applied in USARB Scientific Library. Advantages of this program are treated for librarian activity, especially for librarians from Communication Collections Service.*

Keywords: *statistics, users, frequency loan.*

Mircea Regneală în *Dicționarul explicativ de biblioteconomie și știința informării* propune următoarea definiție: „Statistica este un ansamblu de date numerice structurate privind o categorie de fapte. Statisticile pot fi cotidiene, mensuale, trimestriale, anuale etc. și pot cuprinde: achizițiile, împrumutul, lectura, frecventarea bibliotecii etc”. Pentru a se dezvolta în corespundere cu tendințele moderne, biblioteca are nevoie ca informația despre funcționarea ei să fie actualizată permanent. Statistica de bibliotecă are menirea de a scoate în evidență natura multidimensională a serviciilor de bibliotecă.

Obiectivul principal al statisticii de bibliotecă este de a furniza o bază de start pentru planificarea eficientă, luarea deciziilor, îmbunătățirea calității serviciilor.

Procesul de informatizare a Bibliotecii Științifice USARB a început în anul 1989 și continuă să se dezvolte prin implementarea tehnologiilor informaționale moderne. Automatizarea activităților de bibliotecă a avut ca efect schimbarea modului de înregistrare și stocare a datelor.

Colaboratorii *Centrului de Informatizare și activități în rețea* au elaborat un șir de programe dedicate eficientizării proceselor de prelucrare a documentelor de bibliotecă și deservirea utilizatorilor.

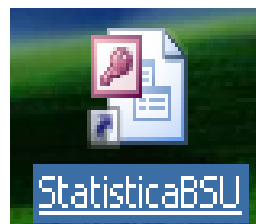
În anii 2002-2003 a fost elaborat registrul Excel *Statistica ProgStat* cu utilizarea aplicării mixte 3-D la foile de calcul în prima versiune doar pentru 7 indicatori și în versiunea a doua pentru 45 de indicatori (Fig.1).

În anul 2012 au fost identificate noi modalități de evidență statistică în bibliotecă, în regim automatizat și a fost elaborat un program de *Evidența statistică*. La elaborarea acestui program s-a ținut cont de documentele de reglementare în vigoare:

- Legea cu privire la statistica oficială nr. 412 - XV din 09.12.2004, care reglementează organizarea și funcționarea sistemului unic al statisticii oficiale;
- Standardul internațional (ISO 2789:2009, IDT): Informare și documentare. Statistici Internaționale de bibliotecă, care furnizează comunității bibliotecare reguli de evidență a statisticilor în vederea colectării lor la nivel internațional.

Pentru început acest program a fost supus testării timp de câteva luni în Serviciul Comunicarea Colecțiilor, apoi a fost aplicat și în celelalte subdiviziuni, total 17 puncte de evidență statistică: 4 săli de împrumut, 6 săli de lectură, Serviciul *Infor-*

mare și Cercetare Bibliografică, Serviciul Cercetare, Asistență de Specialitate, Centrul Informatizare și activitate în rețea, Mediateca, Centrul Documentare și informare al ONU, EUI. Programul **Statistica BȘ USARB** este instalat pe server, iar linkul pe masa de lucru a PC bibliotecarilor, care pot completa datele statistice instantaneu.

A fost elaborată și o instrucțiune de aplicare **Statistica BȘ USARB**: Program informatizat de evidență a datelor statistice privind serviciile oferite utilizatorilor (Fig. 2).

Biblioteca Științifică a Universității de Stat „Alecu Russo” din Bălți

Aprob
Directorul Bibliotecii Științifice
E. Harconița
_____ 2012

**StatisticaBSU: PROGRAM INFORMATIZAT DE EVIDENȚĂ A DATELOR
STATISTICE PRIVIND SERVICIILE OFERITE UTILIZATORILOR**

/Instrucțiune de aplicare/

I. VOCABULAR:

Formular – obiect din baza de date utilizat pentru a crea o interfață utilizator.
Subformular – formular care se inserează în alt formular.
Câmp numeric – câmp pentru introducerea datelor (ex., nr.).
Câmp de validare – câmp pentru selectări (poate fi modificat doar de administrație).
Câmp de vizualizare - câmp de înregistrare automată a datei /orei ce poate fi doar vizualizat pe ecran (nu poate fi modificat).
Formular continuu – formular care afișează pe ecran mai multe înregistrări.
Înregistrare principală – înregistrare de bază.

Fig. 2. Instrucțiunea de aplicare Statistica BȘ USARB

Înregistrarea utilizatorilor se efectuează prin scanarea Permisului de Intrare. La conectare este afișată interfața **Programului Evidență statistică** (Fig. 3).

Programul este divizat în 9 module: înregistrare utilizator, înregistrare grup, împrumut documente, sesiuni, asistență info, setări locale, setări globale, raport oficiu și raport general.

Completarea câmpurilor de bază se efectuează în următoarea consecutivitate:

- *Data curentă*, care poate fi modificată după necesități;
- *Subdiviziunea* – câmp de validare pentru vizualizare;
- *Responsabilul de subdiviziune* - câmp de validare pentru vizualizare (Fig. 4).

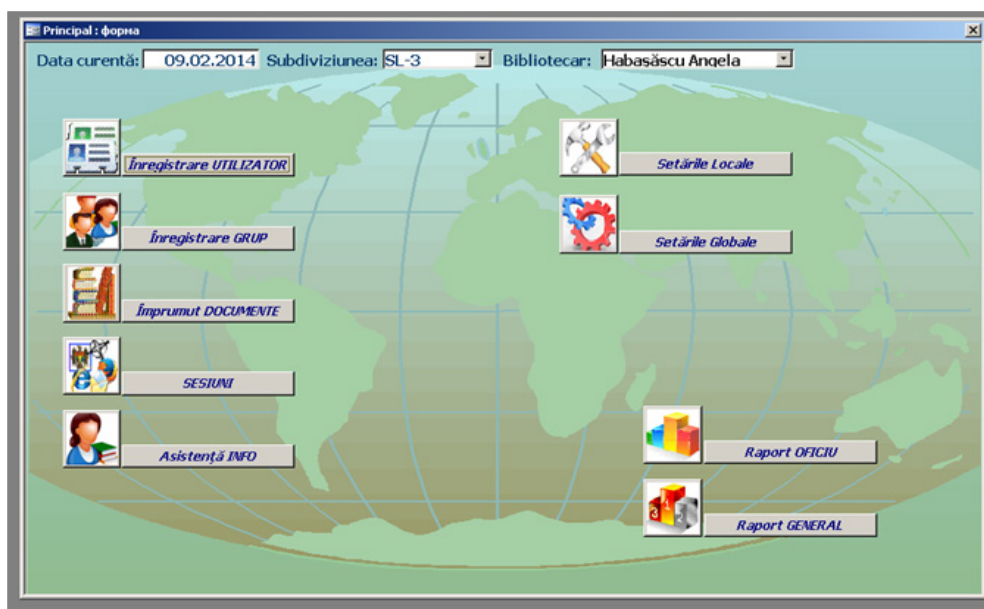

Fig. 3. Interfața programului dedicat *Evidență statistică*

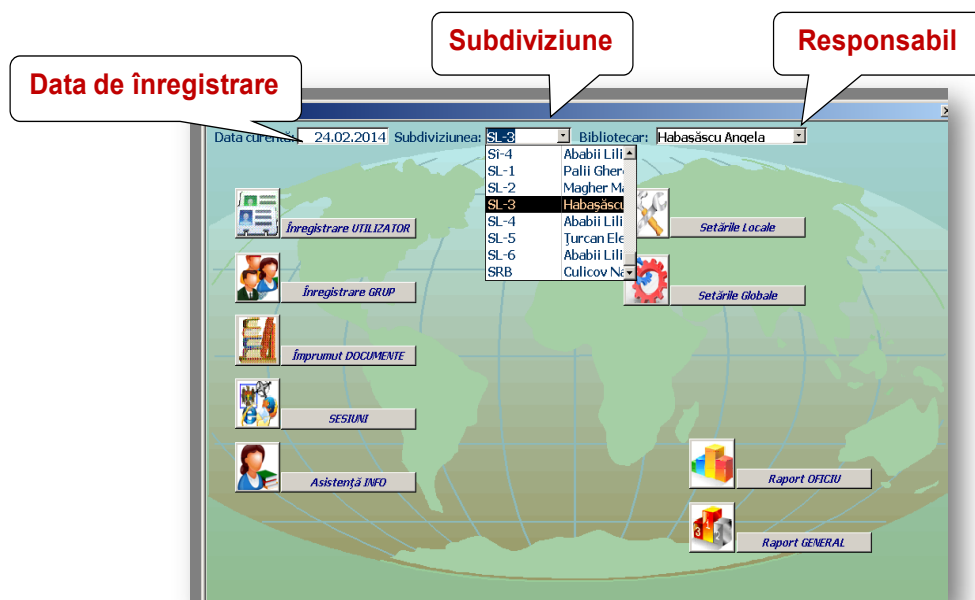

Fig. 4. Modulul 1 *Înregistrare utilizator*

Modulul nr. 1 *Înregistrare utilizator* - conține câmpuri de validare pentru înregistrarea Permisului de Intrare a utilizatorului atât cu scannerul, cât și manual.

- Nr. Permis – câmp de înregistrare;
- Nume – câmp de înregistrare (Fig. 5).

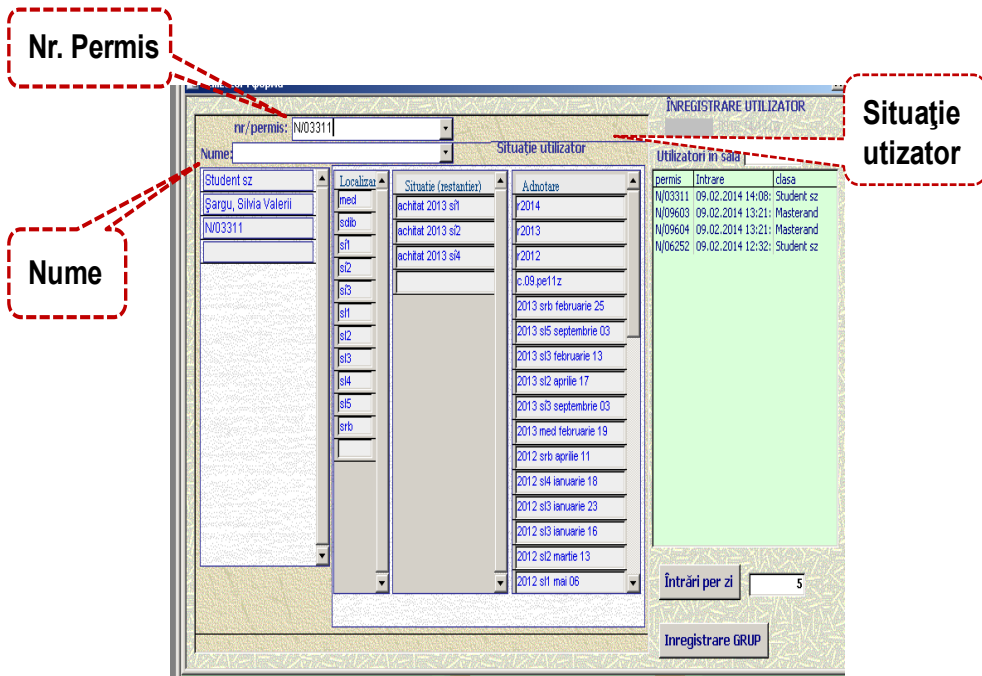

Fig. 5. Utilizator

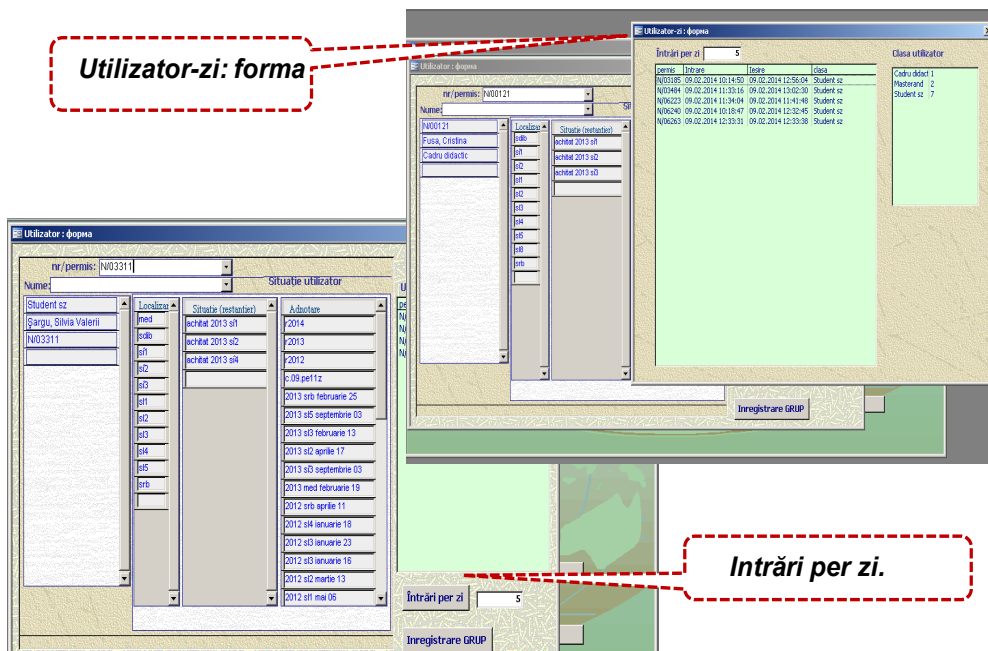

Fig. 6. Utilizator per zi

Pe ecran la înregistrare se afișează simultan datele personale despre utilizator (nume, prenume), dar și datele privind situația utilizatorului în câmpul *Situație Utilizator*. Vizualizarea listei tuturor utilizatorilor pe parcursul zilei, inclusiv și a statisticii claselor utilizatorilor (student sz, student fr, cadru didactic, masterand, extern etc.) este posibilă prin accesarea opțiunii *Intrări per zi* (Fig. 6).

Modulul nr. 2 *Înregistrare grup* (Fig. 7) este folosit în cazurile când are loc deservirea unui grup de utilizatori concomitent (ture ghidate prin spațiile bibliotecii, lansări de carte etc.) sau la începutul anului de studii, dacă utilizatorul încă nu a intrat în posesia *Permisului de Intrare*. Se indică cantitatea utilizatorilor și timpul intrării.

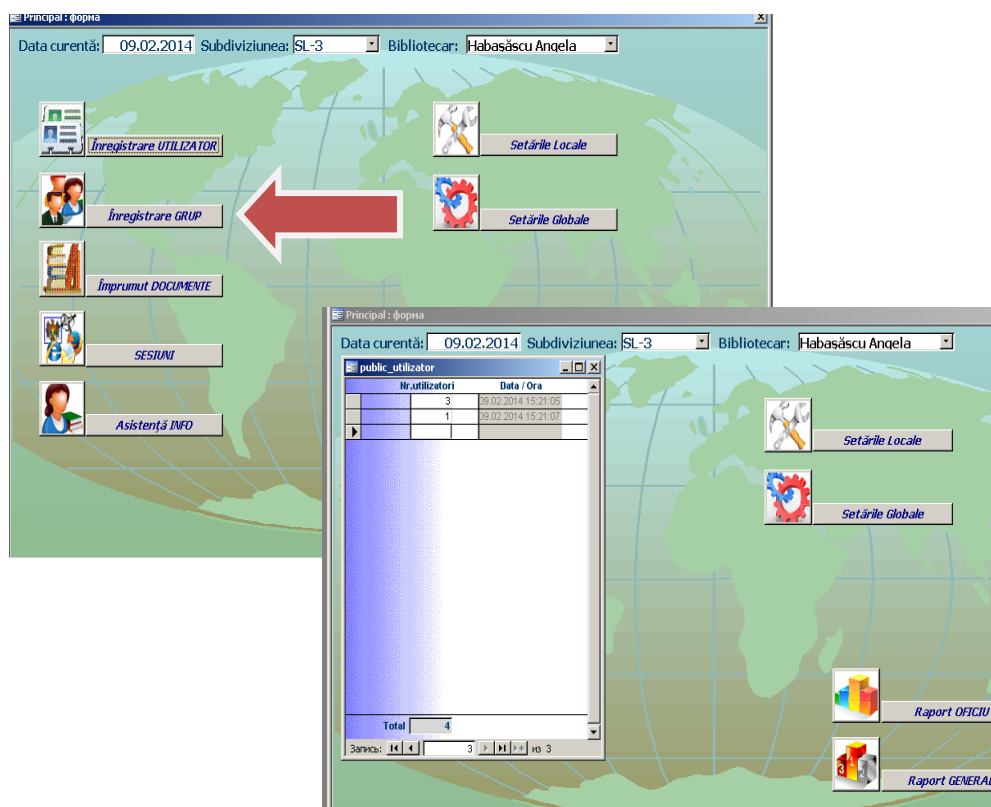

Fig. 7. Înregistrare grup

Modulul nr. 3 *Împrumut documente* se împarte în 5 subformulare. Totalul documentelor împrumutate este repartizat de către bibliotecar după cum urmează:

- ✓ categorie împrumut (original, electronic, copie imprimată);
- ✓ CZU (0, 004, 005, 02, 030, 1, 159.9, 2, 3, 316, 33, 34, 35, 36, 37, 39 etc.);
- ✓ împrumuturi per limbi (română, rusă, ucraineană, engleză, franceză, altele);
- ✓ împrumuturi per gen document (cărți, reviste, ziare, AV, CD);
- ✓ per tip document (științifică, didactică, beletristică) (Fig. 8).

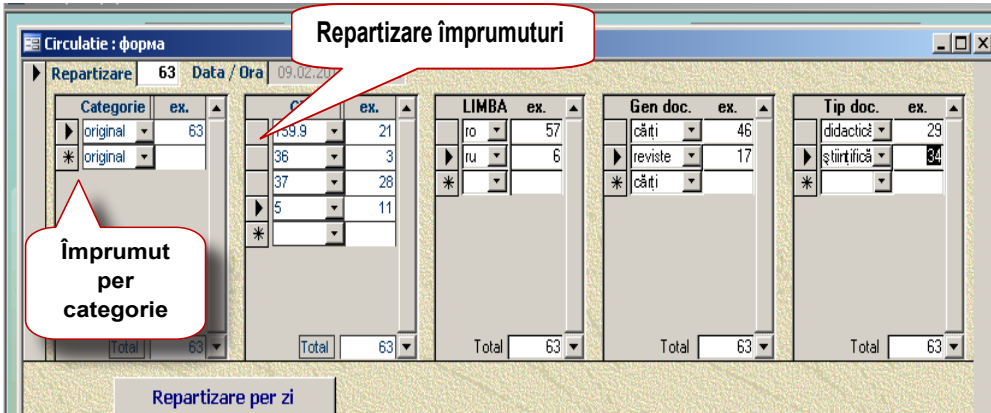

Fig. 8. Circulație

Totalul pentru fiecare subformular trebuie să coincidă cu numărul din câmpul principal *Repartizare*. Conform *Standardului SM ISO 2789-2009. Informare Documentare. Statistici internaționale de bibliotecă, capitolul 3.3 Utilizare și utilizatorii bibliotecii* a fost adăugat subformularul *Împrumuturi per categorie document* pentru împrumuturile electronice.

Tranzacțiile de împrumut pe perioada zilei întregi pot fi vizualizate accesând câmpul *Repartizare per zi* (Fig. 9).

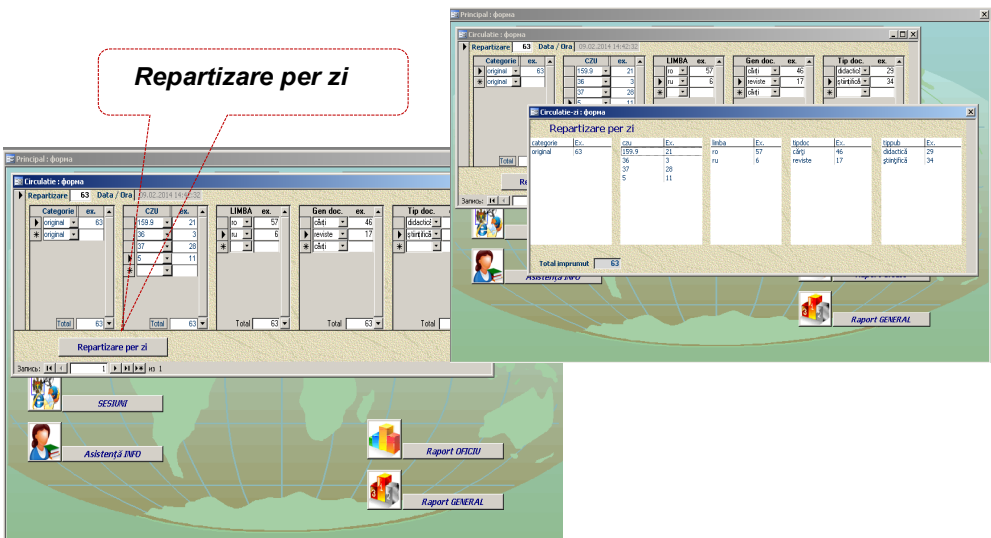

Fig. 9. Circulație per zi

Accesările bazelor de date, Internetul, Catalogul electronic al Bibliotecii pot fi urmărite în modulul nr. 4 *Sesiuni* (Fig.10).

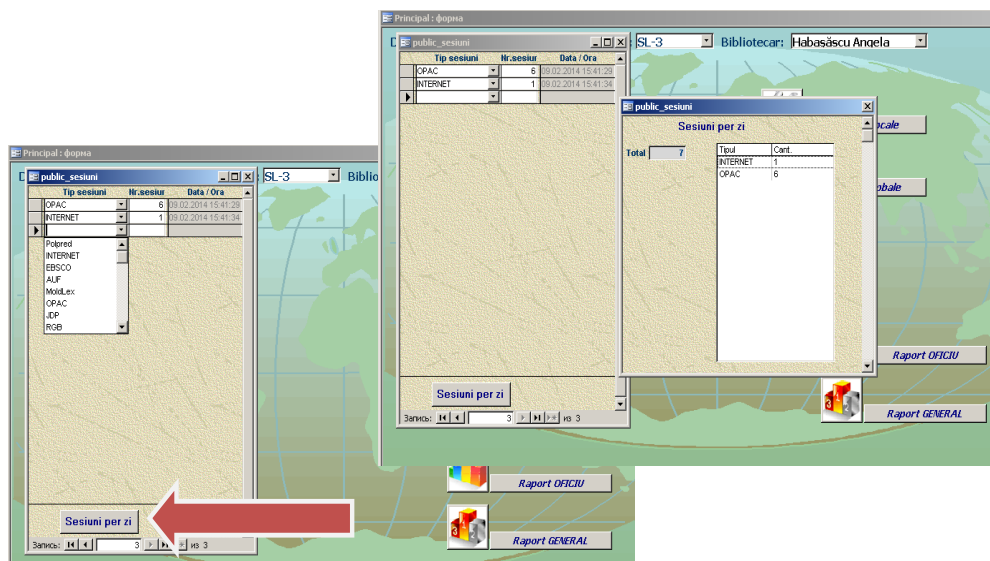

Fig.10. Sesiuni / sesiuni per zi

Corectarea greșelilor comise poate fi efectuată în modulul nr. 6 *Setări locale* (Fig. 11).

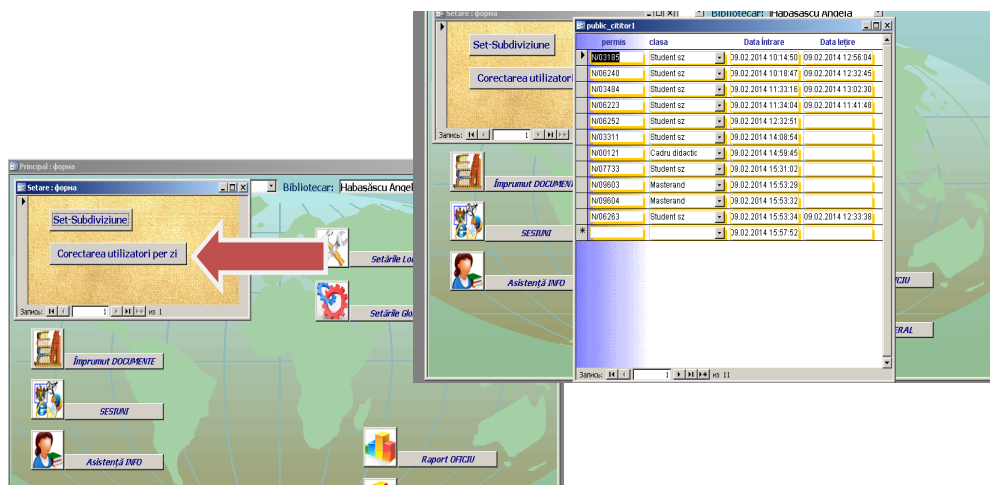

Fig. 11 Setare

Raportul statistic pe o perioadă anumită de timp (zi, săptămână, lună, trimestru, an etc.) al unei subdiviziuni poate fi realizat în modulul nr. 8 *Raport Oficiu* prin indicarea perioadei (data inițială și data finală inclusiv) (Fig. 12).

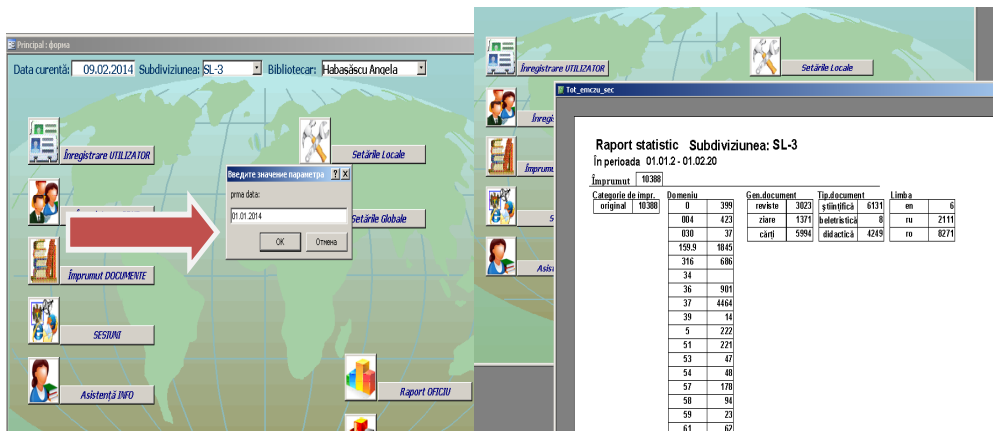

Fig. 12. Raport Oficiu

Datele statistice din toate subdiviziunile se cumulează în *Raportul Statistic General* al Bibliotecii.

Concluzii:

Datele statistice referitoare la serviciile de bibliotecă sînt esențiale pentru a demonstra și confirma valoarea deosebită pe care o oferă bibliotecile.

- Ele sînt elementele fundamentale pentru construirea unei imagini clare asupra activității unei biblioteci, serviciu, oficiu, într-o anumită perioadă de timp;
- servesc drept informații utile pentru managementul intern în bibliotecă;
- fără date statistice este de neconceput măsurarea performanțelor, elaborarea planurilor și a strategiilor.

Referințe bibliografice:

1. Legea cu privire la statistica oficială: nr. 412 - XV din 09 dec. 2004. In: *Monitorul oficial al Republicii Moldova*. 2004, nr. 1-18, pp.1 - 6.
2. SM ISO 2789: 2006, IDT. *Informare și documentare. Statistică Internațională de Bibliotecă*. Ch.: INSM, 2009. 51 p.
3. CRISTIAN, Elena. Evidența statistică în regim automatizat: experiența Bibliotecii universitare bălțene. In: *Bul. ABRM*. 2008, nr. 1, pp. 92-93. ISSN 1857-1034
4. HARCONIȚA, Elena. Optimizarea structurii organizaționale și modernizarea infrastructurii bibliotecii universitare bălțene. In: *Magazin bibliologic*. 2004, nr. 3-4, pp. 35-38.
1. OSOIANU, Vera, DMITRIC, Ecaterina. *Statistica bibliotecară ca vector de imagine* [on-line] [citat 23.01.2014]. Disponibil: <http://www.slideshare.net/cdbclub/statistica>
2. REGNEALĂ, Mircea. *Dicționar explicativ de biblioteconomie și știința informării*. București: FABR, 2001, Vol. 2 : M-Z. 425 p. ISBN-973-85555-2-3

**CODUL DE BARE PE DOCUMENTELE BIBLIOTECARE:
ASPECTE TEHNOLOGICE**

BAR-CODE READER ON LIBRARY DOCUMENTS: TECHNICAL ASPECTS

ELENA CRISTIAN

Abstract: *The study describes the library bar- code retro conversion and the circulation module of the TINLIB software. The process dates from 1989 when were started electronic catalog and began the library documents bar- code of the current purchases. For 14 years were barcoded 52% of all library collection. Retro conversia and the bar- code documents was the only method which provides access to library collections until 1990.*

Keywords: *bar-code, retro conversia, collections, document, bar-code software, bar-code retro program.*

Definiții

Codul de bare este o reprezentare de date codificată (cifrată), destinată a fi citită pe cale optică. Codurile de bare sînt folosite în multe domenii, inclusiv și în domeniul biblioteconomic.

Barcod – cod lizibil în mod optic în care caracterele alfanumerice sînt constituite din linii verticale de diferite grosimi, spațiate diferit, care se citește cu ajutorul scannerului și se interpretează de calculator (Dicționarul explicativ de biblioteconomie și știința informării / M. Regneală. București, 2001).

Aspect istoric

Procesul de informatizare în Biblioteca universității bălțene datează din anul 1989 cînd au fost puse bazele catalogului electronic și a început barcodarea documentelor din achizițiile curente.

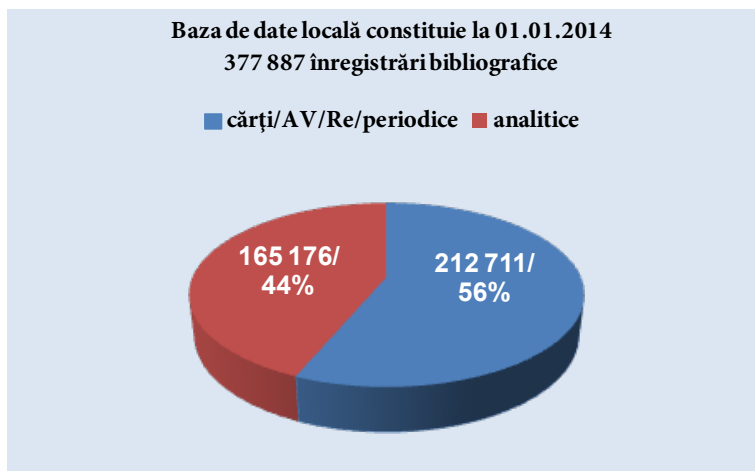
Bibliotecarii începuse să aplice acest program de marcarea a cărților cu coduri de bare, ce permite creșterea operativității în înregistrarea împrumutului. În acest sens, în Biblioteca noastră, a fost realizat și un experiment, între anii 2001 – 2003, dar cu utilizarea formatului MARC și a unor programe aplicative. Operațiunile de împrumut, descărcare, rezervare aveau loc doar într-o singură subdiviziune cu o colecție de 25 mii exemplare.

În anul 2000 acest proces a continuat cu acțiuni de retroconversie a informației din catalogul tradițional, prin utilizarea Modulului Circulație a softului TinLIB și concomitent barcodarea documentelor din retroconversie. Pentru reglementarea acestui proces au fost elaborate instrucțiunile: *Metodologia conversiei retrospective a informației* (2000); *Metodologia conservării retrospective a informației privind documentele fără număr de inventar* (2001). Pe parcursul anilor aceste documente au mai fost redactate deoarece, odată început, procesul se realizează pînă în prezent.

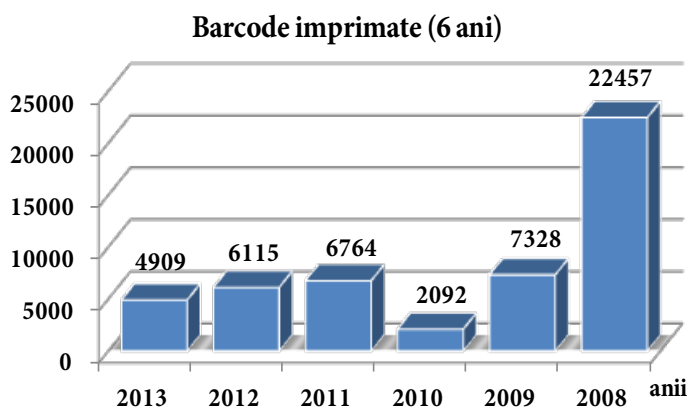
Retroconversia și barcodarea documentelor se desfășoară conform unei viziuni strategice bine determinate, însoțite de un suport logistic și echipament tehnic adecvat (biblioteca deține 114 calculatoare, 13 scannere bar-cod, etichete adezive). Bibliotecarii, implicați în acest proces tehnologic, sînt preocupați de realizarea unei baze

de date unice - mijloc de gestiune și cercetare eficace pentru utilizatori și Bibliotecă, pentru a putea profita din plin de avantajele unui sistem de informatizare integrat.

La 01.01.2014 colecția Bibliotecii numără 1 023 115 unități materiale, inclusiv 159 335 publicații periodice, în 289 950 titluri. Baza de date locală la aceeași dată, constituie 377 887 înregistrări bibliografice, (din ele cărți/ AV/ RE/ periodice – 212 711, analitice – 165 176).

Timp de 14 ani (2000-2013) au fost barcodate 531 488 documente, ori 52 % din toată colecția, 61 % din fondul activ. Mai întâi au fost pasibile barcodării toate colecțiile uzuale din sălile de lectură. În sălile de împrumut, informațiile despre documente au fost înmagazinate parțial, doar despre cărțile cu o circulație frecventă pe măsura restituirii lor de către utilizatori.

Retroconversia și barcodarea sînt procese inevitabile pentru asigurarea:

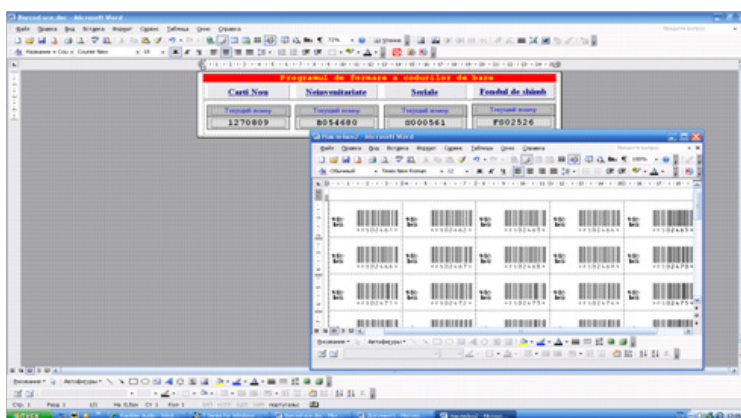
- accesului la colecțiile Bibliotecii (anume la documentele achiziționate pînă în anul 1989);
- extinderii bazei de date;

- promovării colecțiilor;
- împrumutului în sistem informatizat a documentelor;
- verificării și ordonării colecțiilor și informațiilor din cataloagele tradițional și electronic.

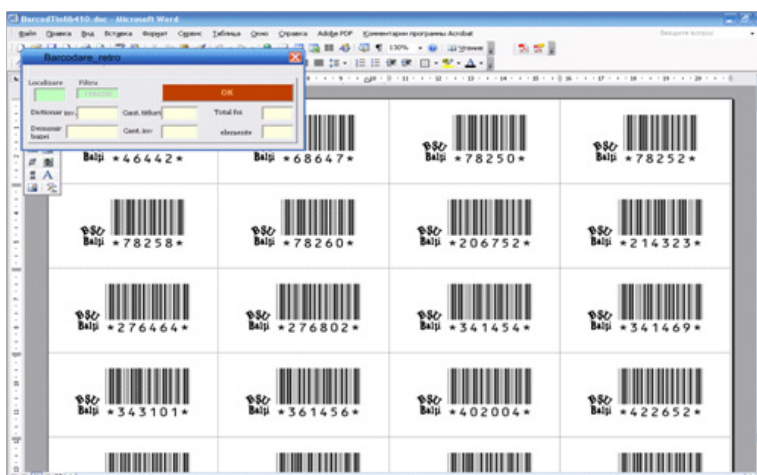
Cum se realizează barcodarea documentelor?

Pentru aceasta inginerii, la solicitarea bibliotecarilor, au creat 2 programe aplicative: unul pentru documentele curente și altul pentru cele din retroconversie.

Pentru barcodarea curentă este utilizat **Programul Barcode**, care formează etichete cu cod de bare pentru noile achiziții în Bibliotecă și pentru literatura neinventariată.

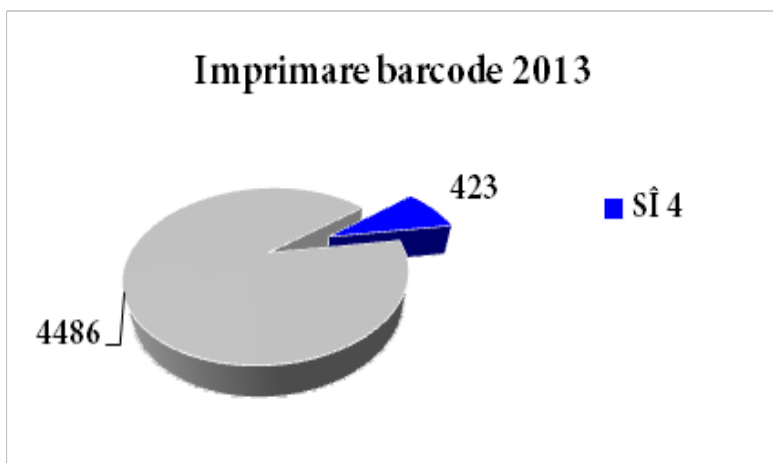
La etapa de barcodare Retro este utilizat **Programul Barcode - Retro** care prelucurează înregistrările din retroconversie pentru atribuirea codului de bare, formează dicționarul numerelor tipărite, filtrează numerele de inventar ale noilor achiziții preîntâmpinând, astfel, eventualele erori în redactare.

Cea mai eficientă modalitate de retroconversie este de a introduce informația parțială despre carte prin Modulul Circulație, după care bibliotecarii din Oficiul

Catalogare. Indexare redactează definitiv informațiile lucrând cu catalogul general, verificând autenticitatea informațiilor și marcînd pe fișa - matcă informația despre apartenența acesteia catalogului electronic.

Pe această cale doar în anul 2013, au fost introduse 3 609 de titluri cu aplicarea a 4 909 barcode de către bibliotecarii subdiviziunilor Organizarea și Conservarea Colecțiilor, sala de împrumut nr. 4 Documente în Limbi Străine, unde se mai păstrează cărți, descrierea bibliografică a cărora încă nu a fost inclusă în catalogul electronic.

Descrierea succintă a procesului de retroconversie și barcodare:

Etapa 1. Selectarea documentelor din anii 60-80 conform următoarelor criterii: documente valoroase, solicitate, cu o circulație mai frecventă, conform programelor de studii, autor cunoscut, documente ce fac parte din Depozitul Obligatoriu *Universitaria*.

Înregistrarea elementelor bibliografice au loc de pe foaia de titlu.

Pașii retroconversiei: TINLIB → introducem parola → Enter → MODUL CIRCULAȚIE → Enter → Întreținere → Enter → Înregistrare completă unitate → Enter → Înregistrare unitate - Cărți după Titlu → Enter → F10 (scriem titlu) → Enter → (dacă titlu căutat nu este în baza de date) Insert → înregistrarea elementelor bibliografice → Esc → (salvăm înregistrarea).

Redactarea datelor introduse de către serviciul Dezvoltarea Colecțiilor. Catalogare Indexare.

Ce elemente bibliografice sînt obligatorii de a fi introduse prin Modulul Circulație ?

ÎNREGISTRARE EXEMPLAR PT. TITLU: Se introduce titlul cărții de pe foaia de titlu propriu-zisă a documentului.

Autor: Dacă o publicație are pîna la patru autori, în baza de date se vor introduce datele despre toți autorii.

⇒ Anul de ediție:

⇒ Clasificare CZU: NS - sigla de lucru (N-necatalogat; S-semn personal)

⇒ Cotă: 820/89 П272

⇒ Preț: 1,15

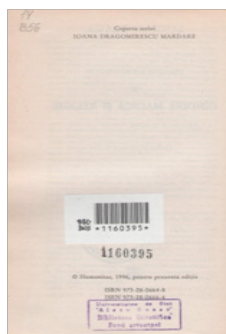
- ⇒ Loc publicare: M. (Moscova)
- ⇒ Editură: Худож. лит.
- ⇒ Data publ.: 1972
- ⇒ Vedetă de subiect:
- ⇒ Termen tezaur: 1 000 ex.

Elemente de identificare a publicației:

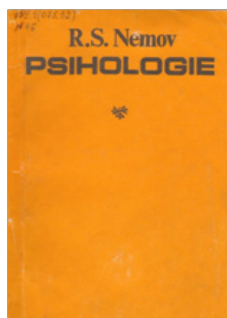
- ⇒ Număr inventar...
- ⇒ Filiala: → Biblioteca (F10) → End → Esc
- ⇒ Localizare: (sigla pentru barcodă)
- ⇒ Preț de înlocuire:
- ⇒ Clasă unitate: → Împrumut F10 → End → Esc

Aplicarea codului de bare:

Documentul este deja introdus în baza de date modulul Circulație. Colaboratorii din Centrul de Informatizare și Activități în Rețea, selectează o listă de numere în baza siglei și imprimă barcodele pe foi adezive. Codul de bare se aplică pe document, pe partea verso a foii de titlu, paralel cu ștampila Bibliotecii.

Etape 2. Documentele neinventariate (număr mare de documente didactice) primesc un număr creat special de inventar B000001; B000002; B000003 care este aplicat pe versoul foii de titlu a cărții. Astfel va deveni posibil și împrumutul în sistem automatizat al documentelor didactice.

Concluzii:

- Retrospectiva documentelor prin echiparea cu barcod este singura metodă prin care se obține prezentarea / valorificarea documentele colecțiilor formate în trecut (extinderea informării efective a utilizatorilor cu literatura achiziționată pînă în anul 1990).
- Extinderea bazei de date cu informații despre cele mai valoroase documente din colecție.
- Accesul confortabil și rapid al utilizatorilor la descrierea bibliografică a documentelor, indiferent de localizarea lor.
- Reducerea timpului de efectuare a procedurilor de căutare și recepționare a informației.
- Selectarea rapidă și întocmirea a tot felul de bibliografii: tematice, după ediție, edituri, colecții ș.a.

Bibliografie :

1. CADUC, Dora, STRATAN, Elena. Retroconversia și barcodarea documentelor – premisele aplicării modulului de circulație. In: *Conferința științifică internațională “Dezvoltarea durabilă a României și Republica Moldova în context european și mondial”*, 22-23 sept. 2006. Ch. : Ed. ASEM, 2006. pp. 354-356. ISBN 978-9975-75-118-6
2. GANEA, Varvara. Extinderea volumului informațional al catalogului electronic prin retroconversie și barcodare. In: *Cercetări biblioteconomice în anul 2011 : constatări calimetrice: Materialele conf. șt.*, 8 febr. 2012. Bălți, 2012. pp. 357-366. ISBN978-9975-50-067-8 ; http://tinread.usb.md:8888/tinread/fulltext/bsu/conf_st_2012.pdf
3. *Metodologia conversiei retrospective a informației*. Elab.E. HARCONIȚA [et. al.], 2000.
4. *Metodologia conversiei retrospective a informației privind documentele fără număr de inventar*. Elab.E. HARCONIȚA [et.al, 2001.
5. *Metodologia efectuării retrospective a informației asupra documentelor din bibliotecă*. Red. E. HARCONIȚA, 1997.
6. *Raport de activitate al Bibliotecii Științifice a Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți*, 1990 – 2012.
7. REGNEALĂ, Mircea. Dicționar explicativ de biblioteconomie și știința informării : În 2 vol. Ed. a 2-a rev. și adăugată. București. : FABR : (S. C. INFCON), 2011. Vol. 1-2.